

Västra Götalandsregionen

Rurban planering
RegLab Workshop 3 22 maj 2019

20190516

HUR STÅR DET TILL MED VÅR REGION?

År 2005 publicerade en rapport med titeln Västsverige och den nya ekonomiska geografin. Den gav förståelse för behovet av bättre integration i regionen och för att ta fram målbilden "en gemensam region" som en del av visionen. En genomgång av teoribildningen (NEG) och hur denna kan kopplas till förhållanden och utvecklingsmönster i Västsverige görs. Både LA-regioner analyseras i termer av rörlighet, tillgänglighet och arbetsmarknadsutfall. Även sambandet mellan mångfald och attraktivitet för hushåll och företag samt en analys av den roll som specialisering spelar för tillväxt och förnyelse. Förra året uppdaterades rapporten både när det gäller teoriutvecklingen de senaste 10 åren samt analyser av arbetsmarknadsregioner mm.

NYA EKONOMISKA GEOGRAFIN

NEG tar utgångspunkt i globaliseringen och fokuserar på att förstå och förklara utvecklingen under övergången från ett industri- till ett tjänstesamhälle.

- Tillgången till arbetskraft driver den regionala utvecklingen
- Behovet av specialiserad arbetskraft blir tydligare
- Befolkningens täta regioner har bättre förutsättningar
- Ju högre täthet, desto större möjligheter för hög specialisering
- Behöver ha olika regionglasögon på oss!

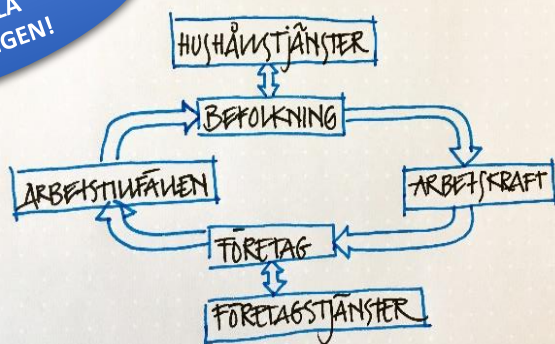
ANALYSEN AV UTVECKLING FÖR HELA REGIONEN UNDER PERIODEN 2000-2015 VISAR FÖLJANDE:

- Storstadsregionerna har vuxit kraftigt och stärkt sin roll
- De har en större inslag av kunskapsintensiva tjänster, har högre löner och en större andel av de sysselsatta med lång utbildning.
- Västra Götalands som helhet har utvecklats bra. Tillväxten ligger en bit över tillväxten för Sverige som helhet
- Växande divergens mellan Göteborg och övriga LA-regioner. Göteborg +50% och övriga visar + 5% (samma som för 69-90)

Västra Götalandsregionens LA områden återfinns alla PÅ 10-listan i Sverige!

Det skattade sambandet mellan löner och regionstorlek – den så kallade elasticiteten mellan lön och regionstorlek – är mer än dubbelt så stor för män som för kvinnor

DEN SJÄLVFÖRSTÄRKANDE REGIONALA UTVECKLINGEN!

Jämställdhet betyder att kvinnor och män har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden. Det gäller till exempel:

- makt och inflytande
- ekonomiskt oberoende
- ansvar för hem och barn
- frihet från könsrelaterat våld
- företagande, arbete, arbetsvillkor
- utbildning och utveckling

Att det finns skillnader mellan mäns och kvinnors genomsnittliga löner är ett välkänt fenomen som diskuteras flitigt i såväl den allmänna debatten som i forskningen. Vad som kanske inte är lika vedertaget är att det finns stora skillnader mellan män och kvinnor med avseende på sambandet mellan genomsnittliga löner och regioners storlek. Inom urban och regional ekonomi är dock detta ett relativt etablerat resultat som gäller i många länder. Det skattade sambandet mellan löner och regionstorlek – den så kallade elasticiteten mellan lön och regionstorlek – är mer än dubbelt så stor för män som för kvinnor. Den generella lönenivån för kvinnor är också lägre än för män, men gapet mellan kvinnor och mäns löner ökar med regionstorlek. Slutsatsen blir att sambandet mellan lön per sysselsatt och regionstorlek ser något annorlunda ut för olika branscher men skiljer sig i huvudsak med avseende på arbetskraftens kön och utbildningsnivå.

HANDELN
21 % I KÖPCENTRUM, 18% I HANDELSOMRÅDEN,
9 % E-HANDEL, 16 % I STADSKÄRNOR
OCH 36 % ÖVRIGA BUTIKSHANDEL

10 KOMMUNER STÅR FÖR 70 % AV VÄSTSVERIGES HANDEL

VART ÄR VI PÅ VÄG?

	1965	1995-2000 talet	2018
MÅL	Möjverka eller utjämnar mellan-regionala skillnader	Skapa tillväxt genom regional specialisering	Hållbar regional utveckling
POLITIK	Kompensatorisk politik	Regionförstärkning - egna resurser	Breda processer för att skapa större nytta: En region för alla
STÖD	<ul style="list-style-type: none"> Reg. investeringsstöd Industripolitik Transportstöd Stättliga investeringar 	<ul style="list-style-type: none"> Reg. tillväxtprogram EU:s struktur & investeringsfonder Regionerna investerar Ansvar för samordning och driva det regionala utvecklingsarbetet Samverkan med övriga aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> Breda processer för att skapa större nytta: En region för alla Bredare regionala utvecklingsstrategier Agenda 2030 påverkar BRP + kommer in Samlad bild, sektors övergripande lägg till grund för struktur-fondsprogrammets mål inom tillväxt, syssels. och teminriktat samarbete

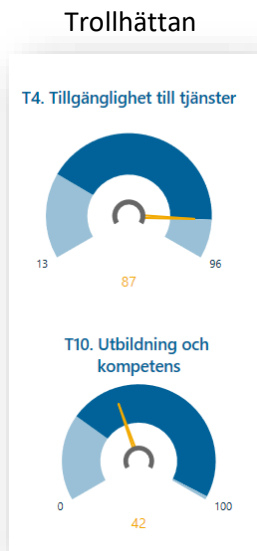
Från första januari 2019 har nu regionerna i hela Sverige ansvaret för den regionala utvecklingen. EU-kommissionen har lanserat de så kallade **specialiseringsstrategierna** som ett verktyg för strategisk planering och prioritering inom de regionala innovationssystemen. I det pågående arbetet med RUS pågår för närvarande ett samarbete och mycket tyder på att **RUS kommer att bli bredare än tidigare och fler sektorsområden integreras** i strategin såsom kultur, infrastruktur och hälsofrågor mm. **En tydlig förskjutning från tillväxt till ett tydligt hållbarhetsperspektiv kommer att ske** enligt den nationella strategin.

Smart specialisering (S3)

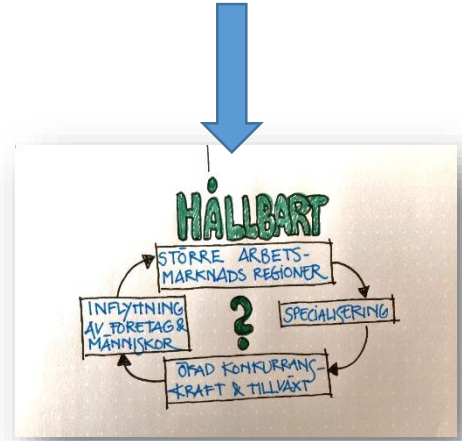
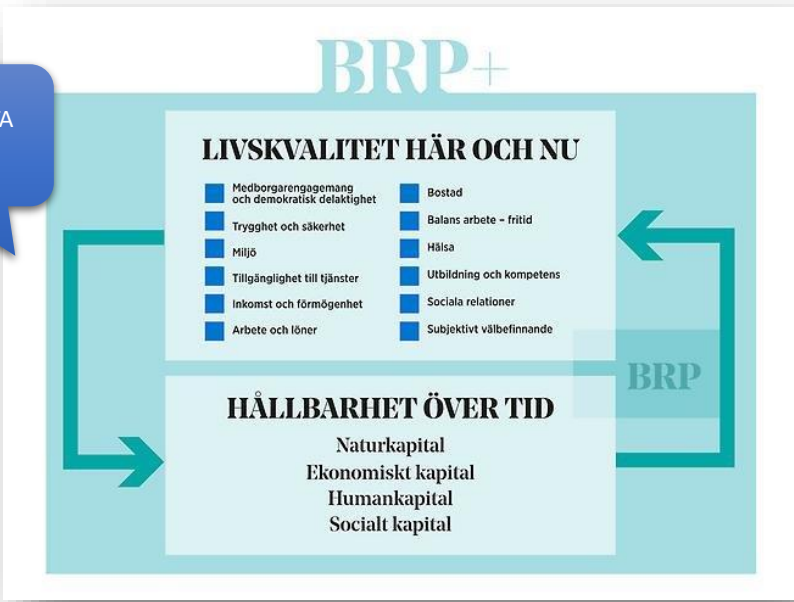
Centralt inom EU:s sammanhållningspolitik. Syftet är att förstärka regioners konkurrenskraft genom att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt. Det handlar både om områden där en region redan har styrkor och också om nya områden. Smart specialisering är ett arbetssätt där grundlig analys och dialog är nyckelord och kan kort beskrivas i en förenklad sexstegsprocess.

Vi rör oss från ett fokus på ekonomiskt tillväxt mot ett mer hållbart utvecklingsperspektiv där vi syftar till att skapa bättre livsvillkor för människor och där den ekonomiska tillväxten är ett medel för att åstadkomma detta. FN:s globala mål och Agenda 2030 är grundbulten i arbetet framöver.

I BRT+ m fl finns det 12 olika parametrar som bidrar till välbefinnandet och som i rapporten vi hänvisar till benämns som lokal konsumtion.

GÅR DET ATT MÄTA VÄLBEFINNANDE?

DISKUSSION/VIDARE ARBETE

BOENDEMILJÖ, VÄLBEFINNANDET OCH LOKAL KONSUMTION

En stor del av våra planeringsunderlag handlar om arbetsmarknaden. Men vi är ju också lediga en stor del av vår tid och vill kunna leva ett gott liv även utanför jobbet.

Kan vi med utgångspunkt i våra olika arbetsmarknadsregioner arbeta för att tillsammans kunna skapa goda förutsättningar som attraherar olika önskemål för ett gott liv?

Olika kommuner kan ha olika styrkor och att de inte konkurrerar med varandra utan ser varandras fördelar för att få en samlad attraktiv arbetsmarknadsregion där man stärker varandra inom en rurban utveckling?

UNGA OCH FLYTTLASSET OCH KONSUMTION

En överväldigande majoritet av de som flyttar till en annan kommun gör det i åldern **18 till 35 år** och när man är i denna ålder tycks mer än bara ett bra jobb spela roll. Man flyttar även för att få tillgång till **utbildning** och inte minst en variation av olika livsstilar som gör fritiden mer intressant. För att förstå varför lands- och glesbygden har utmaningar behöver man därför ha i bakhuvudet vad denna ålderskategori kan tänkas finna attraktivt hos en plats, eftersom platserna de söker sig till är de som fortfarande växer.

Det här har de flesta politiker helt missat. De tror att den primära utmaningen för landsbygden är **"produktionsbaserad"**, dvs. att det som saknas är brist på stöd för företagen här. Nu kan säkert företagen många gånger också behöva stöd, men **lands- och glesbygdens verkliga utmaning ligger på "konsumtionssidan"**, dvs. att det råder en avsaknad av mötesplatser, av caféer och restauranger, variation i kultur och andra former av upplevelser...med andra ord det som man ofta tycker är intressant när man är i åldern 18 till 35 år. Idag är det helt enkelt så att de platser som växer är de som snarare är platser för konsumtion än för produktion.

Under 2016 gjorde Västra Götalandsregionen en enkät för att fånga unga vuxnas (20-30 år) syn på framtidsfrågor. 1 000 unga vuxna i Västra Götaland svarade om hur de lever i dag och om hur de ser på sin och samhällets framtid. Ett utdrag av några frågor presenteras här där vissa av frågorna också relateras till våra olika arbetsmarknadsregioner/delregioner.

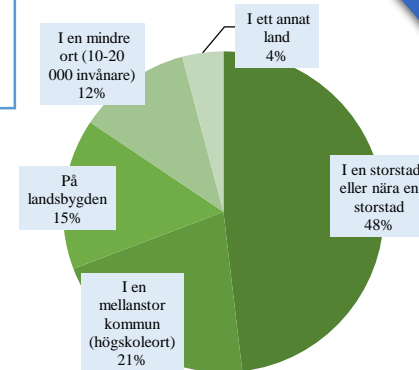
ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING

Eftersom en överväldigande majoritet av de som flyttar till en annan kommun är unga och flyttar för att få tillgång till utbildning och konsumtion var tycker de unga är attraktivt hos en plats och vad betyder det i ett landsbygdsperspektiv?

Lands- och glesbygdens verkliga utmaning ligger på "konsumtionssidan", dvs. att det råder en avsaknad av mötesplatser, av caféer och restauranger, variation i kultur och andra former av upplevelser...med andra ord det som man ofta tycker är intressant när man är i åldern 18 till 35 år. Idag är det helt enkelt så att de platser som växer är de som snarare är platser för konsumtion än för produktion.

Kan vi bidra till att skapa miljöer där det är attraktivt att bo, arbeta och driva företag i större grad än i dag?

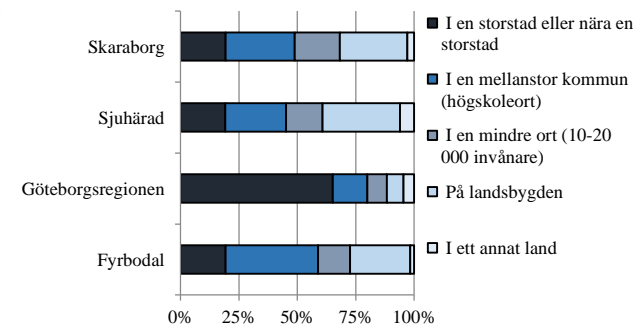
VAR TROR DE UNGA
ATT DE KOMMER ATT
BO I FRAMTIDEN?

De platser som växer är de som snarare är platser för konsumtion än för produktion.

HÅLLER TRENDERNA I SIG – NYA
EKONOMISKA GEOGRAFIN- OM
VI LÄGGER PÅ
HÅLLBARHETSASPEKTERNA?

HUR FÖRDELAR DET SIG MELLAN OLIKA ARBETSMARKNADSSOMRÅDEN?

IMPLEMENTERING I VÅRA ARBETSUPPGIFTER

Genomfört
VGR's trendanalys till
arbetet med den nya RUS'en.

Kommande
Kvarterets konsumtion 2030,
om hur unga vuxna kommer att
konsumera och bo hållbart i
framtiden. Designmetodik och
scenarier från "Bortom BNP..."

Revidering av
Trafikförsörjningsprogrammet
för kollektivtrafik

Uppföljning av företagsstöd
Varför flyttar ett företag
verksamheten till Trollhättan
från en landsbygdsort?

FAKTA

Arbetsmarknadsregionen har påverkats märkbart av SAAB'S konkurs och har en tillväxt under vad som kan förväntas givet regionens storlek. Trots att regionen är den andra största LA i regionen har den tappat stort under hela perioden från 91-2015. Utvecklingen senare åren har dock varit bra och investeringar i motorväg och järnväg har inneburit att arbetsmarknadsregionen integreras med Göteborg. Nyare data för perioden 2015-2017 visar att sysselsättningsgraden har ökat med 5%.

Befolkningsutveckling

Sedan 2010 har LA vuxit ordentligt, svag mellan 90-2010, och kan sannolikt förklaras av invandring.

mm

HUR STÄRKER VI LA-REGIONEN?

Fokus, enligt forskningen, skall vara på förnyelse och diversifiering av det lokala näringslivet genom entreprenörskap innovation.

Uppmuntra nya applikationsområden som kan dra på existerande kunskaper och branscher i en region. Förnyelse och näringslivsdynamik inom områden som framgångsrikt kan dra på existerande resurser och kunskaper, men samtidigt bidra till att bredda och diversifiera det regionala näringslivet.

Utvecklingspotentialen för LA området skulle kunna realiseras bland annat med en förbättrad integration med Göteborgs LA. Stark utveckling sedan järnvägen invigdes och siffrorna för 2015-2017 visar som sagt en relativt stark utveckling. Räcker det?

För att stärka näringslivet behövs insatser för att bygga upp ramvillkor och långsiktiga förutsättningar på platserna där företagen verkar.

Hur skall vi arbeta vidare med smart specialisering?

Vilken politik behövs?

Gestaltad livsmiljö

Människans kreativitet och innovationsförmåga tar upp en allt större del av vardag och arbetsliv. Möjligheten att uttrycka sig i olika former och på olika platser gör det tydligt att kulturen inte är ensidig, utan mångfaldig, föränderlig och växelverkande.

Gestaltad livsmiljö är den skärningspunkt där arkitektur, design och form möter de som ska leva i miljöerna. Människors liv påverkar och påverkas av hur omgivningen är utformad, såväl i det offentliga rummet som i hemmet. En av de stora samhällsutmaningarna är minska klyftorna mellan stad och landsbygd. I den utmaningen är både regioner och kommuner centrala. I Västra Götaland finns en rad aktörer som måste samverka för att främja en hållbar stads- och landsbygdsutveckling. Det finns också ett nätverk med arkitektur- och designpedagoger som har kompetens att arbeta med arkitektur, planering och designprocesser tillsammans med barn och unga. Först och främst gäller det att förbättra samspelet mellan kommuner, kommunalförbund och region när det kommer till att planera och bygga.

VGR Kulturstrategi- och regional kulturplan 2020-2023
Remissversion

Politik för regional utveckling och tillväxt måste föras med hänsyn till varje region!

Kommunerna måste dra åt samma håll. Drar kommunerna i samma LA-region åt olika håll kan det innebära att besluten blir dåliga för alla berörda. Kommunerna i varje LA-region behöver utveckla procedurer för **effektivt samarbete**. Vi som region behöver politik som dels samordnar mellan våra lokala marknader, dels planera för integration och regionförstoring.

Är kvinnor mindre pendlingsbenägna än män? Kan de utnyttja de fördelar som en lokalisering i en stor region för med sig? Vad förklarar att kvinnor har lägre pendlingsbenägenhet, som generellt kortare pendlingsavstånd och kortare restider?

- Kvinnor tar hand om en större andel av obetalt arbete i hemmet.
- Kvinnor tar större ansvar för barn vilket innebär att barn i hushållet begränsar kvinnors pendling mer än vad det gör för män.
- Kvinnor och män arbetar i olika sektorer och att kvinnodominerade yrken är mindre specialiserade, mer utspridda geografiskt och uppvisar en lägre spridning i löner mellan olika orter.
- Eftersom det är mindre vanligt att kvinnor pendlar långt finns det normer som kan bidra till att arbetsgivare upplever det som ett större problem att kvinnliga anställda pendlar långt.

Skillnaden mellan män och kvinnor skiner igenom i alla LA-regioner. I såväl kranskommuner som lokala centrum är andelen män som bor och jobbar i samma kommun lägre än vad den är för kvinnor. Detta är en återspegling av kvinnors lägre pendlingsbenägenhet än män och att de ofta arbetar på en arbetsmarknad som är mer spridd i geografien.

Hur ser skillnaden ut för LA området?
Bidrar vi till skillnaderna?

Skapa attraktiva platser för människor och företag
En fungerande infrastruktur
Attraktiva boendemiljöer
Positivt företagsklimat

Vart och vilka stöd
ger mest nytta?

Företagsstöd 2020 - Hur kan företagsstöden knyta an till vår nya RUS?

Pågående arbete med förslag till ändringar:

- Ger företag stöd till kompetensutveckling vilket ger en högre utväxling på pengarna jämfört med att ge projektstöd eller utvecklingsstöd
- Stöd till företag i kommuner utan utveckling ger aldrig samma effekt ?
- Måste vara en efterfrågan från kund- måste finnas ett kundbehov bakom
- Ge mer stöd till lärandeprocesser, ställ ej höga krav på måluppfyllnad och indikatorer
- Stöd som ger möjligheter till skalbarhet

- Föreslagna förordningsändringar:
 - Nystartade företag behöver inte vara innovativa för att få stöd till löner, material, utrustning, konsulter mm
 - Investeringsstöd kan lämnas till lokalt/regionalt verksamma bolag
 - Hållbarhet betonas mer

Som region är vi både
medskapare och stödjare!

Det man kan säga om service allmänt är att:

En direkt förutsättning för att kunna bo, leva och verka på en plats är att det finns tillgång till grundläggande service såsom tillgång till dagligvaror, banktjänster, post och paket, IT/Bredband och apotek. Som boende behöver man även ha tillgång till välfärdsservice såsom vård och skola/förskola, bibliotek, sporthall men även polis, försäkringskassa och arbetsförmedling. Den plats som tillhandahåller service fungerar även i många fall som en mötesplats för boende i området och blir en del i att bygga känslan kring en "plats" och ett centrum.

Kartan över Fyrbodal behöver kompletteras med bilden
över service för att utgöra underlag för analys kring
funktionalitet.

Ett exempel

TechROI
FUELSYSTEMS

- Byggde fabrik i Bengtsfors våren 2017- med stöd från VGR. Avancerad tillverkning
- Efterfrågan är stor och tillverkningen flyttas till Trollhättan
- Delade meningar hos personalen. Många ser fram emot det större utbudet i Trollhättan...
- Skall följas upp vidare.....